Palócföld

(Andalgás Balassagyarmaton)

Házak, udvarok

Sok ház falán díszeleg a tábla, amely büszkén hirdeti, hogy a lakók részt vesznek a „Tiszta ház, rendes udvar" mozgalomban.

Aztán benéztem több táblátlan ház kapuján is. És megállapítottam, hogy egy másik mozgalom is létezik Balassagyarmaton – bár sokkal kevesebb részvevővel. Érthetetlen, hogy nem szögezik ki táblájukat: „Elhanyagolt ház, rendetlen udvar . . ."

Fővárosi mintára

A Rákóczi úti élelmiszerüzlet helyiségében kőművesek, festők dolgoznak. Modernné, széppé varázsolják, fővárosi mintára. Az ajtón nyomtatott tábla:

„FEBRUÁR 6-TÓL 26-IG
TATAROZÁS MIATT
ZÁRVA"

A dátum krétával áthúzva . . .

Vagyis csak az bizonyos, hogy tatarozás miatt bizonytalan ideig zárva. Fővárosi mintára . . .

Palóc-múzeum

Kastélyszerű épület, sok terem, rengeteg érdekes látnivaló. Órákig elidőzhet benne a látogató. De valami nagyon hiányzik a földszintről. Legalábbis télen. Ruhatár!

Na, nem olyan, ahová beadja az ember a télikabátját, hanem olyan, ahonnan kiadnak még egyet az emberre. Lehetőleg kucsmát és fülvédőt is.

Mert fűteni nem fűtik a múzeumot, még vasárnaponként sem.

*

A könyvtárteremben egy férfi lapozgat egy muzeológiai tárgyú könyvben. Bemutatkozik.

– Régen dolgozik a Palóc-múzeumban? – kérdem.

– Nem túl régen . . .

– Na és megszokta már a szakmát?

– Nagyjából – mosolyog szerényen.

A további beszélgetés során olyasmi derül ki róla, ami még a magyar munkakönyvek sok érdekes bejegyzése közül is kitűnne.

Előző munkahelye: British Museum, London.

*

Sok jellegzetes férfiruhadarab látható a vitrinekben: lajbi, dolmány, szűr, suba, süveg – és ugyanolyan sok jellegzetes színű és mintájú női ruhadarab is: pendely, rékli, ködmön, szakácska (kötény!), főkötő.

Régen az volt a szokás Palóc-földön, hogy az „emberek" nagy büszkén az asszonyok előtt jártak. Ez a tréfás rigmus járta:

„Előbb jön a dolmány,
Azután a rékli,
Én vagyok a férfi!"

Ma új a rigmus (valószínűleg a „gyöngébb" nem költötte):

„Rajtad egysoros zakó,
Rajtam gyapjú kardigán,
Csak mellettem, uracskám!"

Leánykérés Palóc-földön

Egyes falvacskákban még ma is ezzel a kedves allegorikus játékkal történik a leánykérés:

A legény elmegy a lányos házhoz, s beszélget ott mindenről, amiről faluhelyen manapság szokás: szövetkezeti demokráciáról, munkaegységről, szputnyikról – csak éppen arról nem, amiért jött. Azután elbúcsúzik, és a pitvarban „ottfelejti" a szűrét.

Izgatottan s fázva ődöng hajnalig – akkor mehet csak vissza: s ha a szűr nincs a tornácon, az annyit jelent, hogy befogadták férjnek-vőnek a családba. Ebben az esetben dideregve, de boldogan hazamegy. Ha viszont „kitették a szűrét" – akkor nem mondott igent a lány, s csak annyi vigasztalása lehet a csípős hajnalban, hogy hazafelé magára terítheti a szűrét . . .

Dunai Ferenc

Szombatesti vendég

Toncz Tibor rajza

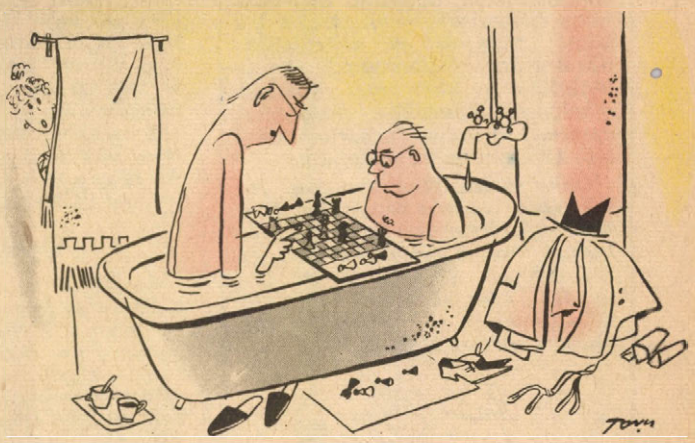

Tévedés ne essék! . . .

Török János rajza

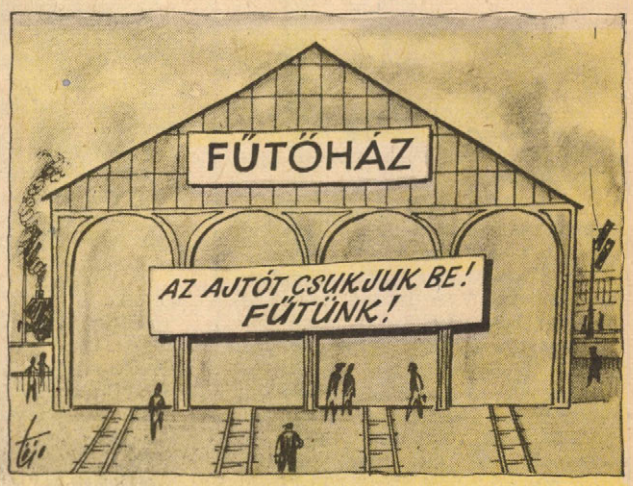

Szükségmegoldás

Szegő Gizi rajza

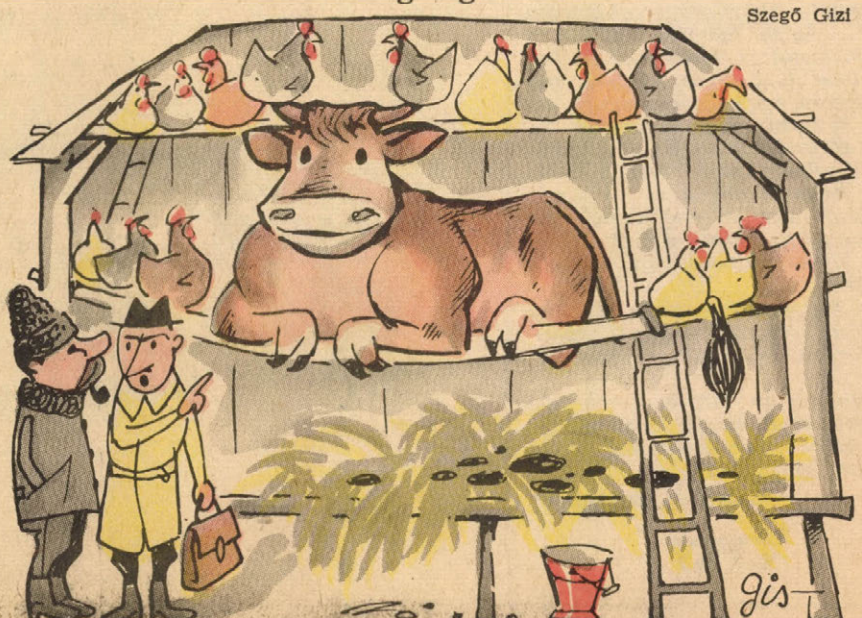

– De az idei beruházási keretből most már igazán kibővíthetjük az istállót!

Tallózat képes Palócföldről

Salgótarján.

Szorongatott helyzetben van. Terjeszkedne, de hogyan? Körös-körül — hegyek. Azért a salgótarjániak mégis nekiláttak az építkezésnek. Felfelé! Lebontják a régi, alacsony házakat és hat-hétemeleteseket állítanak helyükbe. Így aztán Tarjánban jelenleg háromfajta család él. Az egyik tegnap költözködött, a másik ma hurcolkodik, a harmadik pakol.

Hej, ha azok a derék városalapító ősök legalább egy számmal nagyobb völgykatlant választottak volna!...

*

Hiába adtak ki körözést ellene, a városból szökik a víz. Bebújik a földalatti üregekbe. Most fúrnak utána. Sokszáz méterre fúrnak, hogy rátaláljanak. A türelmes, kitartó fúrás tehát nem sajátosan pesti jelenség.

A Sebaj-telep erdős részén fürdőkombinát épül. Úgy számítják, hogy mikorra elkészül, a vizet is sikerül nyakon csípniök.

Rengeteg a sorompó

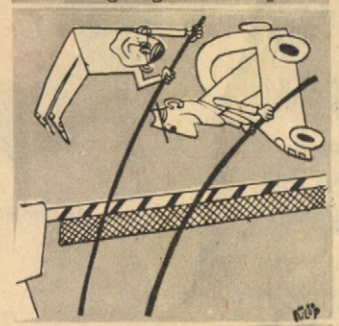

Egyelőre csak a rúdugrók tudnak gyorsan közlekedni Tarjánban.

Akkor mindjárt üzemeltetni is lehet majd az új létesítményt. Ez mostanában nem is olyan magától értetődő!

*

Még egy-két szót a vízről. Ahogyan a víz szökik lefelé, a borfogyasztás úgy szökik felfelé. Isznak az emberek. Sokat. Részeg embert mégis csak elvétve látni.

— Hát ez hogyan lehet? — kérdeztük őslakós ismerősünktől. A válasz rövid volt és velős:

— Bírják.

*

Negyven éve szurkol a Stécének a város aprajanagyja. Szívből, lelkesen. Mint másutt. Meglepő viszont, hogy a tarjáni szurkolók rendkívül tárgyilagosak. Ezt tőlük maguktól tudtuk meg. Zokszó nélkül törődnek bele kedvenc csapatuk vereségébe, ha az ellenfél jobban játszik és a bíró is igazságosan vezeti a mérkőzést. Minderre eddig még nem volt példa.

*

Drégelypalánk. Az itteni Szondy György termelőszövetkezet még külföldre is szállít málnát, epret. Nem sikerült megtudnunk, vajon a törököknek jut-e belőle?

*

Mondják, Magyarnándor községben született valaha ez a dacos rigmus:

Előbb jön a dolmány,
Azután a rékli,
Én vagyok a férfi,
Az istenit néki.

Népszerű a tarjáni bányász zenekar

– Ide fújd a fülembe, Jóska!

Több lakásüzért lepleztek le Salgótarjánban

– A zöldségpiac arra van, ez a lakáspiac!

Ami a jelenlegi hatalmi viszonyokat illeti, asszony itt a tanácselnök, és asszony a tanácstitkár is. „Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban..."

*

A balassagyarmati múzeumban kegyelettel őrzik

Ezt is a tarjáni piacon láttuk

– Kérek húsz deka mogyorót!
– Ugyan lelkem, ez őszibarack!

— többek között —, Madách Imre íróasztalát is. Nemrégiben javításra adták, hogy eltüntessék a múló idő rontását. A restaurálás túlságosan jól sikerült. A lelkiismeretes asztalos még Elzett-zárat is szerelt a fiókjára.

*

Ugyanitt láttunk régi palóc dudákat, és azt is megtudtuk, hogy a dudát nem lehet hangolni. Ezért nem fér két dudás egy csárdába!

*

Az érsekvadkerti termelőszövetkezet a Mezőgazdasági Kiállításon díjat kapott a dohánytermesztésben elért eredményeiért. Félszáz holdon termesztik. Jól fizet. Ahogyan a főagronómus mondta:

— A dohány hozza a dohányt.

Fülöp — Kürti

Teljes csőd

Fülöp György rajza

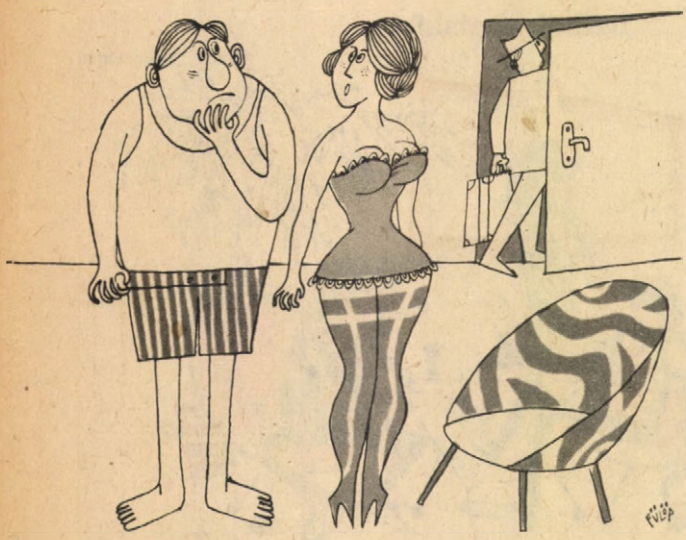

Elmentek a külföldi vendégek.

Ejtőernyősök

Vasvári Anna rajza

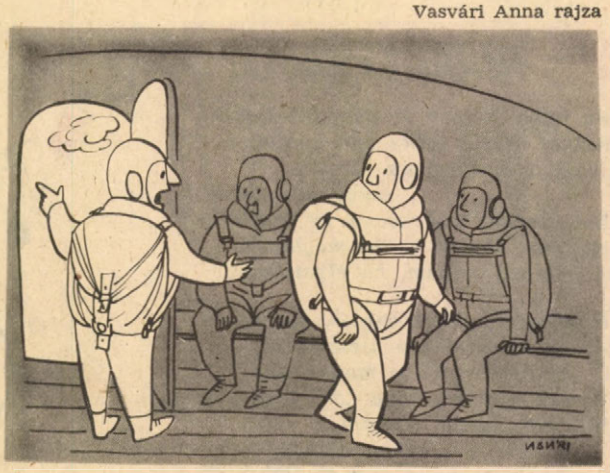

– Elöl van a leszállás!...

Nógrádi NOTESZ

Nógrádkövesd. Két helybeli asszonnyal beszélgetünk. Azt mondja az egyik:

— Írják ki már a Ludasba, hogy a mi falunkban még egy méter betonjárda sem épült.

— Á, nem is baj az, — vélekedik a másik asszony, — a betonjárda úgyis nagyon nyűvi a cipőtalpat, cipész meg nincsen a faluban, a szomszédos községekbe kell hordani a talpalni valót. Inkább azt írják meg, hogy a kövesdi asszonyok nagyon megkedvelték a minit. Nem a szoknyát, hanem a mini-gázlerakatot. Nem kell már kilométereket kerékpároznunk, ha kifogy a gáz, itt helyben cserélhetjük a palackokat. Dicsérjük is az eszét annak, aki kitalálta! Hát még ha azt is kitalálná, hogy egy mini-olajtelepet is kapjon a falunk. Mert most még úgy van, sajnos, hogy a fűtőolaj kétszer melegít meg bennünket: egyszer, amikor a kályhában ég, egyszer meg, amíg a távoli olaj-lerakatból hazacipeljük...

Balassagyarmat. A városban valaki azt tanácsolta nekünk, jóindulatúan:

— Az új lakótelepre ne menjenek ki, mert onnan mindjárt a vágóhídra viszik magukat...

Vállaltuk a veszélyt: kimentünk a Lenin nevét viselő lakótelepre. A jóslat bevált, a telep lakói, amikor megtudták, hogy kik vagyunk és honnan jöttünk, rögtön karon ragadtak bennünket, s vittek a vágóhíd irányába. Közben mérgesen mutogattak:

— Nézzék meg, milyen büdös, fekete füstfelhőt ereget a vágóhíd kéménye. És a szél a sok kormot, füstöt mind a mi lakásainkba hordja. Az ablakainkat ki sem nyithatjuk miatta. Igazán felszerelhetnének már végre egy füstelszívó berendezést!

Szécsény. A népművészeti termékek készítése pár évvel ezelőtt még nem háziipari, hanem inkább házalóipari tevékenység volt — mondja a Palóc Háziipari Szövetkezet elnöke. — Szombathelytől Debrecenig jártuk az országot, hogy vevőt kerítsünk a termékeinkre. Most viszont? Nem tudjuk az igényeket kielégíteni. Tizenkétezer palócbabát készítünk az idén, de kétszer ennyi is elkelne belőle. Ugyanígy vagyunk a szőtteseinkkel is. Divatba jött a népművészet. Főleg Pesten, na meg külföldön. Itt a környéken azonban kezdi divatját múlni. Az épülő új, nagy családiházakba sehogysem akar „beférni" a régi szövőszék. A fiatal lányok mind kevesebb érdeklődést mutatnak anyáik, nagyanyáik nagyon szép, de valljuk be: elég nehéz, s fárasztó mestersége iránt. Népművészeink lassacskán kiöregednek, s egyre nagyobb művészet lesz az utánpótlásukról gondoskodni!

Salgótarján. Aki tavaly látta a várost (mint például mi is), az az idén már alig ismeri meg. Nem győzzük dícsérni a tarjániak előtt a városukat, hogy mennyire szépül, csinosodik, gyarapodik: Ők jogos büszkeséggel vágják zsebre a dícséretet, de rögtön hozzá teszik:

— Igen, igen... de az óvodákban kevés a hely...

— Meg a kollégiumokban is!

— Nagyon kellene egy új zeneiskola!

— És múzeum is, meg kiállítási csarnok...

Hallottuk, hogy számviteli főiskola nyílik majd Tarjánban. Kell is, mert középiskolás fokon már nem lehet számba venni sem azt, hogy az elmúlt évtizedben mennyivel gazdagodott a város, sem azt, hogy még mennyi mindent szeretnének a tarjániak...

Radványi Barna

NÓGRÁDKÖVESDI GÓLYÁK

– Mióta rossz a közvilágítás, nagyon megszaporodott a munkánk!

DIVATOS PÁLYAUDVAR BALASSAGYARMATON

– Mini-váróterem – maxi-utaslétszám

ROHAMOSAN NÖVEKSZIK SALGÓTARJÁN

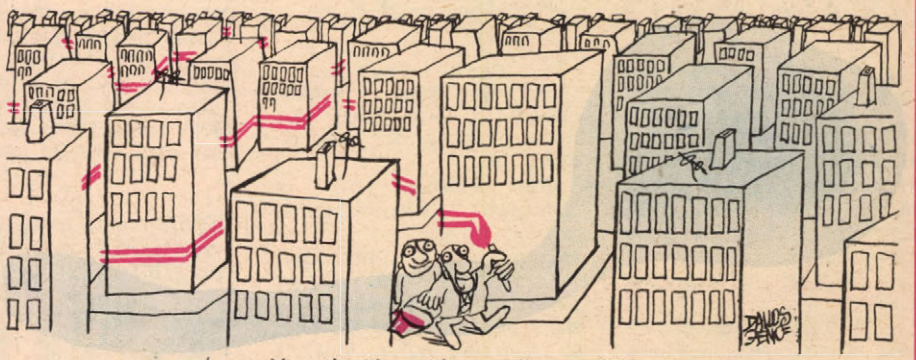

– Így talán sikerül majd este haza találnunk...

INTERJÚ EGY NÉPMŰVÉSSZEL SZÉCSÉNYBEN

– És hány palócbabát szokott havonta készíteni?
– Psszt... A feleségem féltékeny természetű...

Dallos Jenő rajzai

LOVAGIAS UTAS

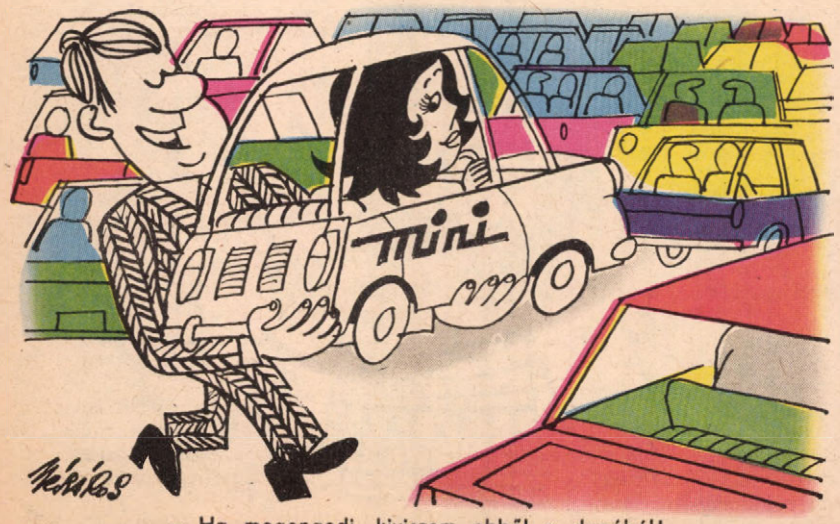

– Ha megengedi, kiviszem ebből a dugóból!

GYÓGYÍTHATÓ-E A KLEPTOMÁNIA?

A hamburgi Sternben olvastuk:

Hálálkodva búcsúzik a beteg orvosától:

– Drága doktor úr, szóval most már megszabadultam a kleptomániától? Sohasem fog már rávinni a lelki kényszer, hogy lopjak?...

– Így van. Nyugodtan hazamehet, emelt fővel nézhet az emberek szemébe. De ha mégis visszaesne, akkor hozzon nekem egy tranzisztoros rádiót!
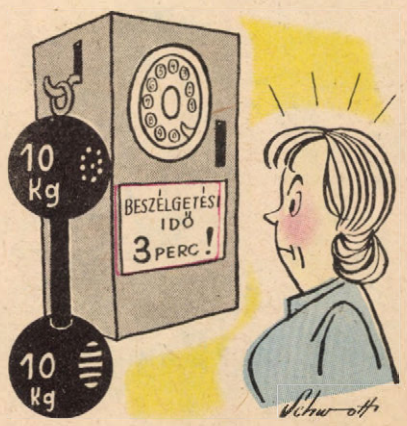
TALÁN IGY BETARTANÁK